

ЗАШТИТА ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

ОШ “ЈЕЛИЦА МИЛОВАНОВИЋ” СОПОТ

Лице за заштиту података о личности: Ивана Јоџић,

секретар школе,

мејл: sekretar@jelica.edu.rs

Тел: 011/8251111

ПРАВНИ ОСНОВ

- **Закон о заштити података о личности** (објављен у „Сл. гл. РС” бр. 87/2018, ступио на снагу 21.11.2018. године, а почео са применом 21.08.2019. године) је рефлексија нове ере дигиталне технологије и потребе да се уреди заштита права појединаца услед повећане размене података посебно података о личности.

ПОДАТАК О ЛИЧНОСТИ - ПОЈАМ

- Члан 4. Закона дефинише да је „податак о личности” сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што је име и идентификациони број, података о локацији, идентификатора у електронским комуникационим мрежама или једног, односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета као на пример:

- политичка оријентација
- раса
- имовинско стање
- подаци о кретању, локацији
- персонални подаци (ИП адреса, ЈМБГ)
- мета подаци
- историја претрага
- број телефона
- број текућег рачуна у банци

Податак о личности - појам

- Циљ Закона је обезбеђивање заштите основних права и слободе физичких лица, а посебно права на заштиту података о личности приликом њихове обраде.
- Члан 4. Закона дефинише појам **обраде података** о личности то је **„је свака радња или скуп радњи** које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано **са подацима о личности** или њиховим скуповима, као што су **прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање** (у даљем тексту: **обрада**)

ВРСТЕ ПОВРЕДА ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ/МЕРЕ ЗАШТИТЕ

- **Постоје три основне врсте повреде безбедности личних података:**
 - Повреда поверљивости - неовлашћено или случајно откривање или приступ личним подацима;
 - Повреда интегритета - неовлашћена или случајна измена личних података;
 - Повреда расположивости - случајан или неовлашћен губитак приступа личним подацима.
- Различите су врсте података о личности које су предмет заштите код различитих руковаоца зато је потребан индивидуални приступ сваком појединачном руковаоцу приликом детекције података, начина њихове обраде, процене ризика и мера за безбедносну обраду података.
- **Мере заштите члан 42. Закона** - Псеудонимизација - подаци не могу да се повежу с конкретним лицем без коришћења додатних информација, под условом да се такве додатне информације чувају одвојено.
- **Анонимизовани подаци** - идентитет лица на које се подаци односе не може да се одреди.

ПРАВА ЛИЦА НА КОЈЕ СЕ ПОДАЦИ ОДНОСЕ

Закон о заштити података о личности и права лица

1. Право на информисање
2. Право приступа
3. Право на исправку
4. Право на брисање
5. Право на ограничавање обраде
6. Право на пренос података
7. Право на приговор
8. Права везана за аутоматско доношење одлука и профилисање

Права лица на које се подаци односе

Право на информисање - транспарентност (члан 22-25. Закона)

- Пружање информација приликом прикупљања личних података када руковалац обраде мора поред осталих информација обавестити лице и о свом идентитету и контакт подацима, сврхама обраде и правној основи за обраду података, примаоцима података о личности, о евентуалном изношењу података у треће земље, раздобљу архивирања, могућности повлачења пријаве, о правима која има лице чији се подаци обрађују, итд. Руковалац је дужан да пружи ове информације лицу чији се подаци обрађују транспарентно и уочљиво, на јасан и разумљив начин **писаним путем** (кроз интерне акте, обавештења) **или електронским путем** (путем веб сајта).

Права лица на које се подаци односе

Право приступа (члан 26-28. Закона)

- Лице чији се подаци обрађују има право приступа тим подацима, између осталог има право и на информације о обрађеним подацима о личности, о сврси обраде, врстама података који се обрађују, примаоцима којима ће њихови подаци бити откривени, роковима чувања, изношењу у треће земље, итд. Лице чији се подаци обрађују има право да захтева и копију података.
- Право на приступ подацима о личности у одређеним случајевима може бити ограничено у целини или делимично и то ради заштите националне безбедности, да би се заштитила права и слободе других лица, како би се избегло ометање службеног или законом уређеног прикупљања информација

Права лица на које се подаци односе

Право на исправку и допуну (члан 29. Закона)

- Лице чији се подаци обрађују има право да се његови нетачни подаци о личности исправе без непотребног одлагања, а у зависности од сврхе обраде и да се допуне.

Право на брисање („право на заборав” члан 30. Закона)

- Лице чији се подаци обрађују има право да од руковоаоца захтева брисање личних података који се на њега односе без непотребног одлагања, те руковоаоц обраде има обавезу обрисати их ако лични подаци **више нису нужни у односу на сврху обраде**, или уколико је лице **повукло пристанак за обраду а нема даљег основа за њихову обраду**, или уколико су лични подаци **незаконито обрађени** итд. Уколико су ови подаци и јавно објављени руковалац има обавезу да предузме све техничке мере брисања тих података у складу са технологијама, као и брисање свих електронских веза приступа тим подацима.

Права лица на које се подаци односе

Право на ограничавање обраде (члан 31. Закона)

- У појединим ситуацијама: када лице на које се подаци односе оспорава тачност података, када је обрада незаконита, а лице не захтева брисање, када руковоацу подаци о личности нису више потребни ради обраде, али их лице чији се подаци обрађују тражи ради успостављања, остваривања или одбране правних захтева, или је лице чији се подаци обрађују уложило приговор, у свим наведеним ситуацијама лице има право да захтева ограничење обраде од стране руковоаца.

Права лица на које се подаци односе

Право на пренос података (члан 36. Закона)

- Лице чији се подаци обрађују има право да податке које је доставило руковаоцу прими од њега у у структурисаном облику и то уобичајено у коришћеном и електронски читљивом формату и има право пренети те податке другом руковаоцу обраде без ометања од стране руковаоца обраде којем су подаци били достављени под условом да се обрада врши аутоматизовано и да је заснована на пристанку или да постоји други законски или уговорни основ.

Права лица на које се подаци односе

Право на приговор (члан 37. Закона)

- Лице чији се подаци обрађују има право да уложи приговор на обраду личних података, укључујући и профилисање. Руковалац је дужан да прекине са обрадом, осим ако може да покаже да постоје законски разлози за обраду који претежу над интересима појединца, односно кад легитимни јавни интерес претеже над интересом појединца.
- Када је реч о директном маркетингу што укључује и профилисање, а лице чији се подаци обрађују поднесе приговор, подаци о личности се више не смеју обрађивати.

Права лица на које се подаци односе

Право везано уз аутоматско доношење одлука и профилисање

- Лице чији се подаци обрађују има право да се на њега не односи одлука која се темељи искључиво на аутоматизованој обради, укључујући израду профила, која производи правне последице по то лице или утиче значајно на његов положај.
- Ово се право не примењује када је одлука везана за закључење уговора између тог лица и руковођаца, или када је иста заснована на закону или на изричитом пристанку тог лица.

НАЧЕЛА ОБРАДЕ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

- **Законитост, поштење и транспарентност** – Законита обрада је она која се врши у складу са овим или другим законом којим се уређује обрада.
- **Ограничење у односу на сврху обраде** – Подаци се могу употребљавати само у сврху у коју су прикупљени. Ипак, изузетак је садржан у члану 6. када се подаци обрађују у сврху научног или историјског истраживања, у статистичке сврхе и сврхе архивирања у јавном интересу.
- **Минимизација података** – Подаци требају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде.
- **Ажурност и тачност** – Руковаоци обраде морају предузети неопходне радње да би осигурали да подаци буду ажурни и тачни.

Начела обраде података о личности

- **Ограничење чувања** – Подаци се чувају у облику који омогућава идентификацију лица само онолико дуго тј. у року колико је неопходно за остваривање сврхе обраде.
- **Интегритет и поверљивост** – Подаци се требају обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера.
- **Руковаоци** морају бити у могућности да докажу примену ових начела – руковаоци су одговорни за податке које прикупљају, обрађујују и користе.

ЗАКОНИТОСТ ОБРАДЕ

Обрада је законита, само ако и у оној мери у којој је испуњено најмање једно од следећег:

- лице је дало пристанак за обраду својих личних података у једној или више посебних сврха,
- обрада је неопходна за извршење уговора у којем је лице странка или како би се предузеле радње на захтев лица пре закључења уговора,
- обрада је неопходна ради поштовања правних обавеза руковаоца,
- обрада је неопходна како би се заштитили животно важни интереси лица на које се подаци односе или другог физичког лица,
- обрада је неопходна за извршавање послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца,
- обрада је неопходна у циљу остварења легитимних интереса руковаоца или треће стране осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Обавезе установа у складу са Законом о основама система образовања и васпитања

- У складу са чланом 174. Закона о основама система образовања и васпитања установе су дужне да воде евиденције о:
 - деци, ученицима и одраслима обухваћеним формалним образовањем;
 - родитељима, односно другим законским заступницима;
 - запосленима.
- Предметне евиденције установе ће моћи да воде у електронском облику у оквиру јединственог информационог система просвете (у даљем тексту: ЈИСП) или на прописаном обрасцу.

ЗАШТИТА ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

- Ради формирања предметних евиденција и уписа података из евиденција у регистре ЈИСП-а, установа обрађује податке о личности на основу законског овлашћења из члана 12. став 1 тачка 3) Закон о заштити података о личности, а у циљу поштовања правних обавеза установе у складу са одредбама Закона о основама система образовања и васпитања, те стога пристанак лица на које се подаци односе није потребан за обраду ових података.
- Међутим, чињеница да се обрада података о личности не врши на основу пристанка лица, већ на основу законских овлашћења, не лишава лица на које се подаци односе било којих права гарантованих ЗЗПЛ, нити установу ослобађа обавеза које има као руковаоц овим подацима.

ПРАВНА СРЕДСТВА

- Лице које сматра да му је повређено неко од права која се односе на податак о личности може да поднесе притужбу Поверенику, али поред тога може да покрене и одговарајуће друге поступке управне или судске заштите, односно подношење притужбе Поверенику не утиче на право лица (не искључује) могућност покретања ових поступака.
- Лице има право да покрене и управни спор у року од 30 дана од дана пријема одлуке Повереника, а подношење тужбе у управном спору не утиче на право да се покрену други поступци управне и судске заштите. У том смислу знатно је пооштрена казнена политика новим Законом.
- Оно што је значајна новина је поред судских поступака и допуштеност ревизије као ванредног правног лека на правоснажну одлуку.
- Лице које је претрпело материјалну или нематеријалну штету има право и на накнаду штете од руковаоца, односно обрађивача.

ОБАВЕЗЕ УСТАНОВЕ КАО РУКОВОАОЦА

Установа је дужна да предузме одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би обезбедила да се обрада врши у складу са Законом о заштити података о личности и била у могућности да то предочи, узимајући у обзир природу, обим, околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања ризика и ниво ризика за права и слободе физичких лица.

ЗАКЉУЧАК

Како би испунила своје законске обавезу и водила евиденције предвиђене Законом о основама система образовања и васпитања, установа мора обрађивати податке о личности физичких лица.

Самим тим, установа се у смислу одредба Закона о заштити података о личности сматра руковоцем подацима о личности, те се на њу примењују и односе сва права и обавезе прописане овим законом.

Установа је дужна да приликом прикупљања података о личности лица на која се подаци односе упозна са свим њиховим правима у складу са Законом о заштити података о личности, да лицима омогући остваривање свих права гарантованих овим законом, те да се придржава и испуни све обавезе прописане законом.